

# החוג למדע המדינה

שנה"ל תשע"ב



המכללה  
האקדמית  
עמק יזרעאל  
ע"ש מקס שטרן

## החוג למדע המדינה

### יועץ אקדמי

פרופ' גוטמן עמנואל

### ראש החוג

ד"ר אריאן עופר

### יועץ לענייני סטודנטים

ד"ר סגל אבי

### חברי הסגל האקדמי \*

**מרצה בכיר:** ד"ר אמיר רות, ד"ר אריאן עופר, ד"ר רייך חנן.

**מרצה:** ד"ר זובידה הני.

**מורה בכיר:** ד"ר נוימן עודד, ד"ר סגל אבי (השתלמות ממושכת סמסטר ב'), ד"ר רוזן לאה.

**עמיתי הוראה:** ד"ר בן-רפאל גלנטי סיגל, ד"ר הטיס וולף שילה, ד"ר וינרסקי-פרץ חדווה, ד"ר תורג'מן אסף, עו"ד בן-חיים איציק, גב' ברק שקמה, מר שגיא יריב.

\* יתכנו שינויים ברשימת סגל ההוראה.

### מרכזת החוג

גב' מור יוסף איילת

טל: 04-6423469

פקס: 04-6423546

שעות הקבלה: ימים ב'–ה' 10:00–12:00 בנין רב-תכליתי 1, קומה 1

מענה טלפוני: ימים ב'–ה' 09:00–11:00

e-mail: ayeletm@yvc.ac.il

### מטרת הלימודים

הלימודים בחוג למדע המדינה מעניקים לסטודנטים אפשרות להכיר תחומי ידע מגוונים. באמצעות חשיפה מכוונת לעולמות הפוליטיקה, המנהל, הכלכלה והמשפט, החוג מצליח להעניק לסטודנטים הבנה מקיפה של המציאות בישראל ובעולם. הם לומדים לפענח משחקי כוח, לאתר מרוויחים ומפסידים, לבחון קבלת החלטות ומקבלים כלים ליישום הידע במקום העבודה. הסטודנטים לומדים אודות היבטיה השונים של החברה: כלכלה, פוליטיקה ומנהל; כיצד השוק הכלכלי פועל, איך אינטרסים כלכליים משפיעים, מהם כוחות פוליטיים, תפוקות פורמאליות ולא פורמאליות של ארגונים ציבוריים. מה בין קביעת מדיניות לאומית ליישומה; מהי תקשורת ומה השפעתה על מכלול היבטי החיים בחברה דמוקרטית, מהי גלובליזציה וכיצד היא נוגעת לחיים בחברה לאומית כזו או אחרת. בשעורים שונים הם בוחנים את המציאות הישראלית במבט השוואתי ומכירים היבטים מגוונים של היחסים הבינלאומיים כגון: אסטרטגיה ובטחון, מסחר, מלחמות ושיתוף פעולה. הלימודים בחוג למדע המדינה יכולים להשתלב במסגרות דו-חוגיות עם החוגים: כלכלה, פסיכולוגיה, סוציולוגיה, קרימינולוגיה, חינוך. השנה תופעל לראשונה מסגרת ייחודית לפיתוח מנהיגות אזורית אליה יתקבלו מספר מוגבל של סטודנטים על בסיס הכרעתה של וועדת קבלה בראשות ראשי החוגים. מסגרת זו, כמו גם חלק ניכר משאר לימודי הליבה בחוג למדע המדינה תופעל בשילוב עם מסגרת פרקטיקום אשר תלווה על ידי מיטב מרצי החוג- ותחבר, כבר בתקופת הלימודים, בין הסטודנטים למעסיקהם הפוטנציאליים. בארץ ובעולם מרבית הסטודנטים בוחרים בלימודי מדע המדינה בשל השילוב בין תחומי ידע שונים ובגלל החיבור בין גישה מעשית לסקרנות אינטלקטואלית. מבחינה זו, הלימודים מעניקים לבוגר את היכולת לאתר, בכל תחום עיסוק בו יבחר בעתיד, את הממדים הפוליטיים השונים וההזדמנויות שהם מאפשרים.

## תוכנית הלימודים

הלימודים בתוכנית נמשכים שלוש שנים (שישה סמסטרים). במסגרת התוכנית על הסטודנטים לצבור 60 נ"ז במדע המדינה שמורכבים מקורסי חובה, קורסי בחירה, סדנא וסמינריון כמפורט בהמשך. בשנה"ל תשע"ב תתקיים תוכנית דו-חוגית בשילוב עם החוגים: פסיכולוגיה, כלכלה וניהול, קרימינולוגיה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, חינוך, והחוג ללימודים רב תחומיים.

## מבנה תוכנית הלימודים

קורסי יסוד*	4 נ"ז
קורסי חובה	28 נ"ז
קורסי חובת בחירה	4 נ"ז
קורסי בחירה	16 נ"ז
סמינריון	5 נ"ז
סדנא	2 נ"ז
פרקטיקום	1 נ"ז
<b>סה"כ</b>	<b>60 נ"ז</b>

\*סטודנטים בתוכנית הדו-חוגית במדע המדינה ובחוג נוסף ילמדו את **קורסי היסוד** בחוג הנוסף. נקודות זכות בקורסים אלה יופנו ללימודי שיעורי בחירה במדע המדינה.

## רשימת הקורסים

קוד קורס	שנה א'	נ"ז	ש"ס	ציון עובר
22020	מבוא לממשלה ופוליטיקה	4	4	60
22074	מבוא למדיניות ומנהל	4	4	60
22024	מבוא ליחסים בינלאומיים	4	4	60
22026	מבוא למחשבה מדינית	2	2	60
	אוריינות תקשוב *	0	2	עובר (75)
	סטטיסטיקה תיאורית שו"ת*	2	3	60
	סטטיסטיקה הסקתית שו"ת*	2	3	60
	קורסי בחירה בחוג	2-6	2-6	56
	<b>סה"כ שנה א'</b>	<b>20</b>	<b>22</b>	

\*רק לסטודנטים הלומדים את השילוב מדה"מ וקרימינולוגיה

קוד קורס	שנה ב'	נ"ז	ש"ס	ציון עובר
22028	המערכת הפוליטית בישראל	4	4	60
22027	כלכלה פוליטית	4	4	60
22029	מבוא לפוליטיקה השוואתית	4	4	60
22252	מבוא לתיאוריה פוליטית עכשווית	2	2	60
22100	<b>שיטות מחקר *</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>60</b>
	קורסי בחירה בחוג	2	2	56
	<b>חובת בחירה</b> (צה"ל ומדיניות החוץ והביטחון הישראלי/ קביעת מדיניות חוץ/מדינת הרווחה)	4	4	60
	<b>סה"כ שנה ב'</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	

\*רק לסטודנטים הלומדים את השילוב מדה"מ ולימודים רב תחומיים.

קוד קורס	שנה ג'	נ"ז	ש"ס	ציון עובר
	קורסי בחירה בחוג	8-12	8-12	56
	חובת בחירה * (צה"ל ומדיניות החוץ והביטחון הישראלי/ קביעת מדיניות חוץ/מדינת הרווחה)	4	4	60
	סמינריון	5	4	60
	סדנא	2	2	60
	פרקטיקום	1	2	60
	<b>סה"כ שנה ג'</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	

\*רק לסטודנטים הלומדים את השילוב מדה"מ ולימודים רב תחומיים.

### תנאי המעבר

משנה א' לשנה ב'- ציון עובר (60) בכל אחד מקורסי המבוא.

תנאים לרישום והשתתפות בסמינריון וסדנא- ציון עובר בכל אחד מקורסי החובה מתקדמים, ובכל אחד מקורסי היסוד וידיעת אנגלית שפה זרה ברמת פטור.

### תנאים לקבלת התואר

השלמת 60 נקודות זכות בהתאם לדרישות דלעיל.

## שנה א' - קורסי חובה

### מבוא ליחסים בינלאומיים

הקורס מקנה תשתית מושגית תיאורטית להבנת היחסים הבינלאומיים בני זמננו. ראשיתו בהצגת התחום, מהותו גבולותיו והתפתחותו ההיסטורית. חלקו הבא עוסק בתיאוריה קלאסית והוא מציג את משנתם העיקרית של הוגי דעות כגון תוקידדס, מקיאווולי, הובס, לוק ובתיאוריה מודרנית. בהמשך יידונו האמצעים והכלים שבהם משתמשים השחקנים להשגת יעדיהם כמו מלחמה, דיפלומטיה ומו"מ, הסברה ותעמולה, סנקציות כלכליות וסיוע חוץ. הקורס עוסק גם בתהליכים ותופעות כמו תלות-גומלין ומשטרים בינלאומיים ובגורמים המשפיעים על עיצוב מדיניות החוץ. תשומת לב ניתנת גם לבעיות מרכזיות ביחסים הבינלאומיים המודרניים כמו זכויות-האדם, ואיכות הסביבה. הסיכום עוסק במושג "הסדר העולמי החדש" ובעתיד "מדינת הלאום".

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

א' 22024 ד"ר אבי סגל ד' 12:15-15:45

### מבוא לממשל ופוליטיקה

מטרת הקורס, לערוך הכרה עם גישות ומושגים המסייעים לנו לחקור ולהבין את התהליכים הפוליטיים. בין השאר נדון בנושאים כגון: יחסי עוצמה, סמכות, לגיטימציה, הפרדת רשויות, בחירות, שיטות הצבעה, מפלגות, תרבות פוליטית, מרכז ופריפריה, כלכלה ופוליטיקה.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

ב' 22020 ד"ר לאה רוזן ד' 08:30-11:45

### מבוא למדיניות ומינהל

השיעור עוסק בעקרונות המרכזיים של מנהל בכלל והמנהל הציבורי בפרט. בין הנושאים הנלמדים: תקשורת בין-ארגונית ותקשורת ארגונית; מאפייני הארגונים הביורוקרטים; הנעה בעבודה; שינויים ארגוניים; התקציב; מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

ב' 22074 ד"ר חנן רייך ד' 14:15-17:45

### מבוא למחשבה מדינית

הקורס סוקר את התפתחות ההגות הפוליטית החל מתקופת יוון הקלאסית, דרך ימי הביניים והרנסאנס וכלה בהגות פוליטית בזמן המודרני. סקירה זו מתמקדת בעיקר בשאלות הבאות: מהו הצידוק לקיומה של המדינה? לשם מה צריך את מסגרת המדינה? מהם מקורות הסמכות והכוח במדינה? במהלך הקורס נתחקה הן אחר מושגי היסוד של הפילוסופיה בכלל והפילוסופיה הפוליטית בפרט: צדק, חירות, שוויון, קניין פרטי ועוד; והן בהגותם של הוגים מרכזיים במחשבה הפוליטית: אפלטון, אריסטו, מקיאבלי, תומס הובס, ואחרים.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 60

א' 22026 ד"ר אסף תורג'מן ד' 16:15-17:45 (מעודכן נכון ל-10.08.11)

ב' 22026 ד"ר אסף תורג'מן ד' 12:15-13:45

### המערכת הפוליטית בישראל

מטרת קורס זה הינה לסקור את בסיסי המשטר הישראלי ולהתחקות על מקורותיהם. הקורס יסקור את הנושאים המרכזיים בפוליטיקה והחברה הישראלית משלב טרום המדינה ועד לימינו. אנו נחל בסקירה כללית של הקונטקסט המקומי, הבינלאומי, וההיסטורי של מדינת ישראל. נעבור אל התהוות המדינה וחקר המבנה של מוסדותיה הפוליטיים. במהלך חלקו הראשון של הקורס נסקור את האלמנטים המרכזיים במערכת הפוליטית הישראלית, באשר בעיקר נתמקד בנושאים הבאים: (1) מפלגות, המערכת האלקטוראלית ומוסדות המדינה. (2) מנהיגות פוליטית ואלטיה פוליטית. (3) התנהגות פוליטית. במסגרת החלק השני בקורס נסקור את השסעים המרכזיים בחברה הישראלית (ככל שיתיר הזמן) שיכללו: (1) השסע העדתי (האתני). (2) השסע הדתי. (4) יחסי צבא מדינה. (5) שסע מגדרי. (6) השסע הלאומי. במהלך הקורס אנו נתמקד ביחסים בין מוסדות המדינה, מחד, לקבוצות חברתיות, תנועות, ומוסדות שונים, מאידך.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

א' 22028 ד"ר הני זובידה ד' 08: 30-11: 45 (מעודכן נכון ל- 02.08.11)

### כלכלה פוליטית

הקורס דן ביחסי הגומלין בין כלכלה לפוליטיקה הן במישור הפנים מדיני והן במישור הבינלאומי. ייסקרו תיאוריות וגישות שונות כמו ליברליזם, מרקסיזם, רדיקליזם ומדינת רווחה. במישור הבינלאומי יידונו התיאוריות הכלכליות של מרקנטליזם, אימפריאליזם ומלחמה וכן השפעת גורמים כמו הבנק העולמי, קרן המטבע הבינלאומית וחברות רב-לאומיות. תשומת לב מיוחדת תינתן למיקום הגורמים הכלכליים בתהליך השלום הישראלי-ערבי.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

א' 22027 ד"ר עופר אריאן ד' 14: 15-15: 45 (מעודכן נכון ל- 10.08.11)

### פוליטיקה השוואתית

המטרה המרכזית לחקר השוואתי של מערכות פוליטיות שונות הינה הניסיון לפתח תובנה של תהליכים פוליטיים יותר כוללניים. ביצוע של מחקרים משווים בין מערכות פוליטיות אשר זהות באספקטים מרכזיים רבים, אך עם זאת ובאופן ברור שונות באספקטים מרכזיים אחרים, מאפשר לנו לנתח את ההשפעה הפוליטית של הבדלים אלו, ולהעמיק את התובנות בדבר דרך פעולתה של הפוליטיקה. הקורס סוקר מגוון של גישות מתודולוגיות בחקר הפוליטיקה ההשוואתית, וכמו כן נסקור גם תמות מרכזיות בתחום – מקורות של משטרים פוליטיים ומבנים מרכזיים אחרים, הלוגיקה של פעולה קולקטיבית, שיטות בחירה והשפעתן על המצביע וכו'. כל זה יתבצע על באמצעות קריאה ביקורתית ודיון בעבודות קלאסיות, בנות-זמננו, ואף כאלו שטרם פורסמו מתחום הפוליטיקה ההשוואתית ומתודולוגיות מחקר השוואתיות.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

ק: 22020

ב' 22029 ד"ר הני זובידה ד' 12: 15-15: 45

### מבוא לתיאוריה פוליטית-עכשווית

המדינה המודרנית מהווה נקודת חיבור בין תנאים היסטוריים וחברתיים, מיסוד של יחסים חברתיים ורעיונות אידיאיים בנוגע לחברה ולמדינה המודרנית. התיאוריה הפוליטית המודרנית מעבדת את כל אותם מרכיבים ומייצרת בסיס להבנת התהליכים והרעיונות העומדים בבסיסה של המדינה המודרנית. בקורס זה נעיין בטקסטים של ההוגים והתיאורטיקנים המרכזיים של התיאוריה הפוליטית בת-זמננו, תוך הבנת מהותם של הזרמים המרכזיים בדיסציפלינה מן הגישות הליברליות ועד לפוסט מודרניות. בדרך זו יקבל הסטודנט בסיס להבנת אופייה של המערכת הפוליטית בת זמננו על יסודותיה ומקורותיה הראשוניים.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22252 ד"ר אסף תורג'מן ד' 12: 15-13: 45 (מעודכן נכון ל- 10.08.11)

### שיטות מחקר (מיועד לסטודנטים הלומדים זו חוגי מדה"מ ורבת"ח בלבד)

בקורס זה נלמד את כל העקרונות העומדים בבסיס המחקר המדעי ושיטות מחקר שונות הנהוגות כיום במדעי החברה. נעסוק בשיטות מחקר איכותניות וכמותיות במדעי החברה ונתרגל את השיטות הסטטיסטיות המותאמות להן. ילמדו התנאים המתאימים לכל שיטת מחקר בהתאם למטרות המחקר, סוגי המשתנים הנמדדים, האוכלוסייה ותנאי המחקר. כמו כן, נדון בתהליך הסקת מסקנות על פי ממצאי המחקר. **מטרות הקורס:** 1. הקניית כלים וידע בסיסי אודות המחקר המדעי ומרכבותו, 2. להכיר את סגנונות המחקר השונים והשימוש המתאים להם, 3. לפתח חשיבה ביקורתית של איכות המחקר ומרכיביו, 4. להבין מחקרים מדעיים, ו- 5. מתן כלים לביצוע מחקר עצמאי - גיבוש רציונל למחקר ושאלת מחקר, ניסוח השערות והצעת שיטת מחקר מתאימה.

4 שש"ס / 4 נ"ז / שת' / 60

ב' 22100 ד"ר חדוה פרץ-וינרסקי ד' 08: 30-11: 45

## סדנאות שנה ג' (כולל פרקטיקום)

### חוק, סדר ופוליטיקה שימושית

פוליטיקה אינה מילה גסה. היא מושרשת בפעילויותינו היומיומיות ומקבלת פנים שונות כאשר עוסקים בה אנשים שונים. האם יש פוליטיקה אחת? האם קיימים סוגים שונים של פוליטיקה? ובכן, התשובה יכולה להיות פשוטה, אבל היא גם עשויה להיות מורכבת הרבה יותר, תלוי את מי שואלים. בקורס זה ננסה להוכיח שפוליטיקה יש רק אחת, אמנם היא יונקת מתחומים רבים, אך יש לה מערך כללים וחוקים המשמשים פוליטיקאים עוד משחר ההיסטוריה. חוקים וכללים אלה מתבססים על מאבקי עוצמה ועל ההכרה הקולקטיבית שפוליטיקה היא עיסוק בפני עצמו. כל זאת עוד לפני שנאמרה מילה אחת על אידיאולוגיה, מוסר וצדק. בנוסף ללימוד התיאורטי נחשוב בצורה ביקורתית על התהליכים הבסיסיים, אך המאוד מרכזיים, של העשייה הפוליטית בארץ ובעולם. נעסוק במושגים; עוצמה, חוק, סדר ופוליטיקה על מנת להבין את המנועים של התהליכים הפוליטיים.

2 שש"ס / 3 נ"ז / ש' / 60

א' 22286 מר יריב שגיא ג' 10: 15-11: 45

ש' 22221 גב' שקמה ברק

### החברה האזרחית בישראל: הלכה למעשה

הסדנה תתמקד בבחינת פעולתם של ארגונים לשינוי חברתי בתחומי החינוך, הבריאות והסביבה. נבחן את השפעתם של ארגונים ועמותות במגזר השלישי בישראל על עיצובן של פרקטיקות היום-יום בתחומים הללו ונבדוק כיצד פעילות זו תורמת לגיבושה של אזרחות הנבנית "מלמטה". סטודנטים ילמדו להכיר מקרוב את הארגונים באמצעות סיורי שטח ומפגשים עם פעילים ומעצבי מדיניות על מנת לפתח הערכה ביקורתית של מטרותיהם, דרכי פעולתם והקשיים שבהם הם נתקלים.

2 שש"ס / 3 נ"ז / ש' / 60

א' 22148 ד"ר לאה רוזן ג' 10: 15-11: 45

ש' 22221 גב' שקמה ברק

### ניהול ארגונים בזמני משבר

הוריקן קתרינה שפקדה את חופי פלורידה באוגוסט-2005 ופגעה באזרחים רבים וברכושם הוכיחה את עד כמה ניהול ארגונים יעיל במגזר הציבורי הוא קריטי בזמני משבר. בקורס זה נעסוק בדיסציפלינה הארגונית שדנה באסטרטגיות למניעת משברים, נלמד לזהות מהו משבר ביחס למושגים נלווים מודלים לניהול בעיתות משבר.

2 שש"ס / 3 נ"ז / ש' / 60

א' 22284 ד"ר חדוה פרץ-וינרסקי ד' 14: 15-15: 45

ש' 22221 גב' שקמה ברק

### השלטון המקומי: תיאוריה ומעשים

הרשויות המקומיות בישראל (הערים, המועצות המקומיות והמועצות האזוריות), מהוות את השלטון המקומי ומשמשות כ"קבלן המשנה" של השלטון המרכזי. למרות שראשי הרשויות נבחרים על-ידי הציבור בבחירות דמוקרטיות ואינם ממונים על-ידי השלטון המרכזי, הם כפופים להוראותיו, נתונים לפיקוחו ותלויים במשאבים הכלכליים והשלטוניים שמעמיד, למעשה, השלטון המרכזי. המתח בין תפיסת השלטון המקומי כזרוע של השלטון המרכזי (אשר בד"כ מרוחק מהנושאים המוניציפאליים וטרוד בבעיות הלאומיות) לבין תפיסתו כמשקף דמוקרטיה מקומית ואוטונומיה קהילתית מונח בבסיס משפט השלטון המקומי והוא שמחיה אותו. סדנה זאת תתמקד בהכרת הרשויות המקומיות, הן בהיבט המשפטי-פורמאלי של עבודתן וסמכויות הרשות (באמצעות הכרת החקיקה והפסיקה (הענפות) הנוגעות למשפט השלטון המקומי), והן בהיבט עבודתה המעשית של הרשות המקומית בתוקף היותה מנהל מקומי האמון על ריכוז השירותים הציבוריים לתושבים והפיקוח עליהם. במסגרת זאת ישולבו תלמידי הסדנה באחת המחלקות השונות של רשות מקומית, יחשפו לעבודת הרשות, לכוחות הפועלים בה ולקשיים והאתגרים הניצבים בפניה.

2 שש"ס / 3 נ"ז / ש' / 60

א' 22534 עו"ד יצחק בן-חיים ד' 14: 15-15: 45

ש' 22221 גב' שקמה ברק

### מיישוב למדינה

הסמינריון עוסק בתקופת היישוב תחת שלטון המנדט הבריטי והקמת מדינת ישראל. **בחציון הראשון ייערכו הרצאות מלוות בסרטים העוסקים בהתיישבות היהודית בארץ** ישראל מראשית המאה ה-20; העימותים בין יהודים-ערבים ובריטים בתקופת המנדט; ההעפלה; החלטת האו"ם בנובמבר 1947 המלחמה ב-1948 והקמת מדינת ישראל. בחציון השני יתבקשו התלמידים לכתוב עבודת מחקר על נושא הקרוב ללבם ואשר יתבסס במידה רבה על חומר ראשוני (כגון חומר המצוי בארכיונים או תעודות).

4 שש"ס / 5 נ"ז / ס' / 60

1 ש' 22250 ד"ר חנן רייך ד' 12:15-13:45 (מעודכן נכון ל-17.08.11)

### הזירה הבינלאומית: תהליכים פוליטיים, חברתיים וכלכליים

המאה העשרים ואחת מאופיינת יותר מכל באינטראקציות בינלאומיות חוצות גבולות לאומיים. נוכח שינויים חברתיים, פוליטיים, כלכליים וטכנולוגיים הופכת הזירה הגלובלית למשפיעה יותר מכלל זירות ההתרחשות המודרנית. סמינר זה יבחן היבטים שונים של התופעה ויצביע על תובנות בין-תחומיות העולות מהם.

4 שש"ס / 5 נ"ז / ס' / 60

1 ש' 22531 ד"ר עופר אריאן ג' 08:30-10:00

### פוליטיקה ומשפט: המאבק על זכויות האזרח בישראל

מטרת הסמינר לבחון את השימוש במערכת המשפטית לעיצוב החברה והפוליטיקה בישראל. במוקד הדיון יעמדו המאבקים המשפטיים שניהלו בשנים האחרונות מגזרים, קבוצות וארגונים רבים מול רשויות המדינה בשם זכויות האדם והאזרח. נבחן את דרכי המאבק הן בשדה המשפטי והן בשדות ציבוריים אחרים: בערכאות המשפטיות, בכנסת, בתקשורת וביחסי הגומלין ביניהם. בין השאר נעסוק גם בתרומתם של מאבקים אלה להרחבה ולהגדרה מחדש של חופש הביטוי, שוויון, זכויות חברתיות וזכויות קולקטיביות.

4 שש"ס / 5 נ"ז / ס' / 60

1 ש' 22226 ד"ר לאה רוזן ג' 08:30-10:00

### אסטרטגיה לאומית בין עימות לשלום

עיקרו של הסמינריון יעסוק בהארה ובניתוח של מערכות השיקולים בתהליך התפתחותה של האסטרטגיה הלאומית הישראלית מהקמת המדינה ולאורך כל שלבי המאבק הישראלי-ערבי על הטריטוריה בארץ-ישראל, ובמהלכו של תהליך השלום הערבי-ישראלי. כמו כן יעסוק הסמינריון בהכשרת הסטודנטים בתחום הכתיבה המחקרית האקדמית. הנושאים לניתוח יהיו: הרעיונות הבסיסיים ותהליכי גיבושה של תפיסת הביטחון הלאומי הישראלית בשנותיה הראשונות של המדינה ויישומה במהלך מלחמת השחרור, עידן פעולות התגמול ומערכת סיני; השינויים וההתפתחויות בגישות לאסטרטגיה הלאומית בעשור שבין 1957 ל-1967 ויישומן במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה; במקביל, ינותחו תהליכי ההתעצמות הצבאית והיחס כלפי המעצמות במדינות ערב, גיבושן של התפיסות הצבאיות הערביות במאבק מול ישראל; מאזן הכוחות הצבאי במזה"ת בכל שלביו; התפתחות האסטרטגיה הלאומית מאז עלייתו של אנואר סאדאת לשלטון במצרים ויישומה באירועי "ספטמבר השחור", "שנת ההכרעה", מלחמת יום הכיפורים ותהליך התיווך האמריקאי בניצוחו של הנרי קיסינג'ר; ייבחנו התמורות באסטרטגיה הלאומית לאורך שלבי התעצמותו ועיצובו של תהליך השלום המזרח תיכוני, אירועי קמפ-דיויד, חוזה השלום המצרי-ישראלי, מלחמת לבנון, מלחמת עיראק-איראן, מלחמת המפרץ, תהליך מדריד, הסכמי אוסלו וחוזה השלום הישראלי-ירדני; ייבחנו גם שאלת הנשק הגרעיני המזה"ת, שלביו המאוחרים של מרוץ החימוש במהלכו של תהליך השלום, נושא הטילים הבליסטיים באזור, הגישות באשר לתחום בקרת הנשק במזה"ת ומשמעויותיה של האסטרטגיה הלאומית במונחים כלכליים.

4 שש"ס / 5 נ"ז / ס' / 60

1 ש' 22267 ד"ר עודד נוימן ד' 12:15-13:45 (מעודכן נכון ל-17.08.11)

## שנים א', ב', ג' - קורסי בחירה

### צה"ל ומדיניות החוץ והביטחון הישראלית (קורס חובת בחירה)

הקורס יעסוק בתיאור וניתוח של ההיבט הצבאי של הסכסוך הערבי-ישראלי מבחינתה של מדינת ישראל מאז הקמתה. באופן מפורט יותר יעסוק הקורס בזיקות הגומלין שבין צה"ל, אופן ניהולן של המלחמות הישראליות-ערביות ועיצובה והתפתחותה של תפיסת הביטחון הישראלית. במהלך הקורס נבחן באופן כרונולוגי, בדרך כלל, את המלחמות השונות שניהלה ישראל מאז הקמתה. אבל, הדיון במלחמות השונות ישמש כרקע לבחינה של שאלות העומדות ביסוד תפיסת הביטחון של ישראל. כך, למשל, פעולות התגמול ודרך ההתמודדות עם האינתיפאדה ישמשו לצורך הבחינה של אופן השימוש הישראלי בכוח מוגבל. מערכת קדש תשמש לבחינה של יחסי הדרג הצבאי מול הדרג המדיני-אזרחי. מלחמת ששת הימים תהווה רקע לבחינת מדיניות הגרעין הישראלית ואילו מלחמת יום כיפור תהווה נקודת מוצא לבחינה של כשלי מודיעין בהיסטוריה הצבאית של ישראל ומשמעותם. באמצעות הדיון במלחמת ההתשה נבחן את סוגיות העוסקות בקשר שבין תות הלחימה של צה"ל והמקום של מושגים אסטרטגיים כמו הגנה והתקפה והכרעה והתשה לבין סוגיות העוסקות בבניין הכוח והפעלתו. מלחמת לבנון, ביחד עם מערכת קדש, תבחן את האופן שבו ניסתה ישראל להשתמש בכוח צבאי לצורך עיצוב הסביבה החיצונית שלה, בין אם לצורך שינויי משטר במדינות השונות או עיצובו של המזרח התיכון כולו.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

א' 22193 ד"ר אבי סגל ב' 14: 15-17: 45 (מעודכן נכון ל- 18.08.11)

### מלחמה ופוליטיקה

הקורס מתמקד בשימוש המאורגן בכוח בזירה הבינלאומית (מלחמה), ובאופן ניהולו (אסטרטגיה). את הדיון בנושאים אלו נחלק לארבעה פרקים מרכזיים: בחלק הראשון יסקרו הגישות הבסיסיות ללימוד המלחמה תוך הדגשת היותה חלק מן ההוויה של הפוליטיקה הבינלאומית. הוא יכלול דיון בבעיית הגדרתה של המלחמה והסבר סיבותיה. החלק השני יעסוק בהתפתחות ההיסטורית של המלחמה בעידן המודרני. על הרקע של המאפיין הבולט ביותר של המלחמה בה-התגבשותה של המדינה המודרנית-נבחן כיצד סידרה של תנאים פוליטיים, חברתיים, כלכליים וטכנולוגיים, השפיעו על המבנה של הצבא ואופן ניהולה של המלחמה. אנו נסכם את החלק הזה בבחינת ההשפעות של טכנולוגיית המידע על המדינה, הצבא והמלחמה (RMA). החלק השלישי יעסוק במופע הבולט ביותר של המלחמה במאה העשרים-ההתגוונות של צורות המלחמה. אנו נבחן את הצורות העיקריות של השימוש בכוח צבאי למטרות פוליטיות (מלחמה מוגבלת, גרילה וטרור ומלחמה גרעינית), והיחסים ביניהם. בחלק הרביעי, נדון במושגים ובמונחים הבסיסיים המרכיבים את השיח האסטרטגי. הדיון יתמקד בהגדרתה של האסטרטגיה והבחנתה מן הטקטיקה, אופן לימודה, וצורותיה הבסיסיות. בנוסף לכך יודגש הקשר בין המדיניות לאסטרטגיה בכלל ולמדיניות הביטחון הלאומי בפרט. נסכם את לימוד הקורס בדיון בנושא עתיד המלחמה ותפישת הביטחון לאור השתנות המערכת הבינלאומית והתהוות הסדר הבינלאומי החדש.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22147 ד"ר אבי סגל ד' 18: 15-19: 45 (מעודכן נכון ל- 04.09.11)

### הפוליטיקה של נורמות בינלאומיות

הקורס בוחן את ההיבטים האתיים של מדיניות החוץ והפוליטיקה הבינלאומית באופן כללי באמצעות כמה מימדים קשורים-הדדית: המימד המושגי, המימד הביטחוני, הכלכלי, הנורמטיבי והדיפלומטי. ההגדרה של מה צריכה להיות מדיניות-חוץ אתית היא נושא שנוי במחלוקת עזה, הקורס מביא לכן את ההשקפות הרבות אשר משקפות את השונות בשעות באשר לנושאים כמו התערבות הומניטארית, סחר חופשי, מלחמת מנע, שחיתות פוליטית וזכויות אדם. הכוונה היא להעניק לסטודנט סקירה מאוזנת ומקפת של נושאים מושגיים ופרקטיים אשר עומדים במרכז הניתוח האתי של ההתנהלות של מדינות וקביעתה של מדיניות-החוץ.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22277 ד"ר אבי סגל ג' 16: 15-17: 45

### קבלת החלטות

השיעור עוסק במאפיינים המרכזיים של תהליכי קבלת החלטות בארגונים: האילוצים השונים הכרוכים בתהליך, כגון גורם הזמן, התקשורת הארגונית והכשלים ההכרתיים וגורמים אחרים הפועלים נגד קבלת החלטות סבירות. השיעור אף מציע דרכים לשיפור תהליכי קבלת החלטות.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22018 ד"ר חנן רייך ג' 10: 15-11: 45

### **פוליטיקה וחברה בקנדה: התמודדות עם מגוון אתנו-תרבותי**

אחד הפוליטיקאים הוותיקים בקנדה אמר כי הצדקה לקיומה של המדינה הקנדית היא השאיפה לחיות יחד תחת חוקה אחת בתנאי שיתאפשר לשמור על המגוון הלשוני, אתני ואזורי. הפדרליזם הקנדי אפשר פריחה של נאמנויות מרובות וזהויות מרובות. לכן יכולים הקנדים לחיות בעת ובעונה אחת ביחד ובנפרד באותה מדינה. הקורס יעסוק בהתפתחות מבנה הממשל הקנדי לאור מציאות זאת ובפוליטיקה הקנדית בשנים האחרונות.

**2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56**

א' 22310 ד"ר רות אמיר ג' 08: 30-10: 00

### **שיטות בחירה**

מטרת קורס זה הינה להעמיק את היכרות הסטודנטים עם מערכות בחירות שונות מרכיביהן והשפעותיהם על התנהגות הבוחרים. מתוקף מיקוד זה של הקורס עיקר העיסוק ייסוב סביב דמוקרטיה (מערביות!?) בהן מתקיימות בחירות על בסיס קבוע ומחזורי.

**2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56**

א' 22303 ד"ר הני זובידה ג' 10: 15-11: 45

### **מגמות סותרות בשיח הגלובליזציה**

השיעור בוחן את המגמות בשיח הגלובליזציה מאז המשבר הפיננסי העולמי האחרון. נעמת בין תיאוריות כלכליות וגישות אידיאולוגיות שונות לגבי תפקוד השוק, מעורבות המדינה, השפעות של מוסדות גלובליים כגון הבנק העולמי וקרן המטבע העולמית וכד'. במבט השוואתי, ננתח את השפעות ההדדיות בין הדיון האקדמי, השיח הציבורי וההתפתחויות הכלכליות הגלובליות.

**2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56**

א' 22313 ד"ר לאה רוזן ג' 14: 15-15: 45 (מעודכן נכון ל- 18.08.11)

### **ממשל אלקטרוני**

בקורס זה נדון בפרויקט החשוב וצובר התאוצה-ממשל מקוון-שהחל בישראל בסוף שנות ה-90 בהתאם לעקרונות שנקבעו בוועדת המשנה לתקשוב ומידע של הכנסת. נלמד מהו ממשל מקוון וכיצד הוא עתיד לשנות את פני הפעילות הדמוקרטית בשלושה מישורים: אספקת מידע, השתתפות בשיח הציבורי וההשתתפות בתהליך הדמוקרטי עצמו. מטרתו החשובה של ממשל מקוון היא לאפשר לציבור הרחב קבלת מידע ושירותים ציבוריים באמצעות השימוש ברשת האינטרנט ובכלים טכנולוגיים חדשים ובנוסף, לנהל רשת קשרים בין מוסדות הממשל, התושבים והסקטור העסקי לצרכי שיפור הממשל והמנהל. במהלך הקורס נדון בסוגיות שונות של מתן שירותים מקוונים, סוגיות של אבטחת מידע ציבורי, מהן הסכנות של סייבר טרור, צמצום פערים דיגיטליים בין אוכלוסיות ונתמקד בישום הפרויקט ע"פ מודל חמשת השכבות שגיבש האוצר.

**2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56**

א' 22283 ד"ר חדוה פרץ-וינרסקי ד' 08: 30-10: 00

### **שלטון הליכוד**

מקובל לחשוב שבפוליטיקה הישראלית היה נס חשוב אחד-מפא"י/העבודה הצליחה להיות כוח שלטוני דומיננטי עשרות בשנים. ואולם, מבט חודר יותר על הפוליטיקה הישראלית מלמד על נס נוסף ואולי גדול בהרבה: מחנה פוליטי מנודה שנחשב אזוטרי, מצליח עם השנים להגיע למרכז הבמה הפוליטית ולהיהפך לכוח המוביל של ישראל כבר יותר משלוש עשורים, כשהוא מנהג על ידי המפלגה חירות/ליכוד. מהו התמהיל שהביא את הליכוד לשלטון? כיצד מצליח לשמר את כוחו ואף להגדילו מידי פעם? מה הפך אותו למרכז הקונצנזוס. בכל הנושאים הללו ובסוגיות המדיניות הייחודית לליכוד נדון במהלך הקורס.

**2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56**

א' 22289 ד"ר סיגל בן רפאל גלנטי ד' 08: 30-10: 00

### **פסיכולוגיה חיובית במסגרת הארגון**

המושג "פסיכולוגיה חיובית" הופיע בשיח האקדמי בשנות החמישים והציג סדר-יום מחקרי חדש. בעשור האחרון, זוכה הפסיכולוגיה החיובית לעדנה מחודשת וצוברת אהדה רבה בקרב חוקרים מדיסציפלינות שונות. חקר הפסיכולוגיה החיובית עוסק בניתוח הנטייה החיובית של הפרט בכדי לסייע לרווחתו הנפשית, לשגשוגו ולהתפתחותו. באופן שונה מהגישות המסורתיות של הפסיכולוגיה הקלאסית המתמקדות בחולי המנטאלי, בהסתגלות ובהישרדות, הפסיכולוגיה החיובית מנתחת את התכונות החיוביות והטיפול באמצעותן. תומכי הגישה מבקשים לגשר על חוסר האיזון הקיים בין העיסוק העיקרי במרכיבים ההתנהגותיים השליליים של הפרט ביחס למרכיבים החיוביים. חקר הניהול וההתנהגות הארגונית בני זמננו, שואבים רבות מגישת הפסיכולוגיה החיובית ומחקרים חדשים עוסקים בלמידה וביישום של העקרונות והמתודולוגיה בסוגיות ארגוניות ברמת המיקרו וברמת המאקרו. חלקו הראשון של הקורס

יתמקד במסגרת התיאורטית של גישת הפסיכולוגיה החיובית, במקורותיה ובהתפתחותה ההיסטורית והתרבותית לצד הגישות.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22258 ד"ר חדוה פרץ-וינרסקי ד' 10: 15-11: 45

### סוגיות יסוד בדמוקרטיה ודמוקרטיזציה

בראשית המאה ה-21 העולם יודע מגוון רחב ביותר של דמוקרטיות בעולם המערבי הקלאסי ובעולם החוץ מערבי. בחברות הבלתי דמוקרטיות יש ציבוריים רחבים שכמהים לתהליכי דמוקרטיזציה. קורס זה מבקש לעמוד על הבעיות המרכזיות של הדמוקרטיות המודרניות ועל תהליכי הדמוקרטיזציה המגוונים בני ימינו במערב ובעיקר בעולם הלא מערבי. הקורס מתנהל כסדנא שבה החלק הראשון הוא חלק תיאורטי על מהותן של דמוקרטיות ותהליכי דמוקרטיזציה בעיקר במאה ה-20 וה-21. החלק השני הוא דיון במגוון דמוקרטיות ותיקות וחדשות תוך ניסיון לבחון כיצד הפכו לדמוקרטיות, מהם סדרי הדמוקרטיה שאומצו בן, כיצד מתמודדות עם בעיות אקוטיות שעולות על סדר היום ובתוך כך האם הן יציבות או שביריות. המטרה היא למפות ולהבין דמיון והבדלים בין תהליכי דמוקרטיזציה ודמוקרטיות שונות כיום.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22279 ד"ר סיגל בן רפאל גלנטי ד' 10: 15-11: 45

### יחסי ישראל אוסטרליה 1918-1973.

השיעור יתבסס במידה רבה על ניתוח תעודות נבחרות של משרדי החוץ של ישראל ואוסטרליה העוסקות ביחסים בין אוסטרליה והיישוב היהודי בארץ ישראל ולאחר מכן עם מדינת ישראל, מסוף מלחמת העולם הראשונה ועד תום מלחמת יום הכיפורים.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22306 ד"ר חנן רייך ד' 10: 15-11: 45 (מעודכן נכון ל- 17.08.11)

**סיפורים פוליטיים: אחרות, מאה ומאבק בוטל** (מעודכן נכון ל- 30.08.11)

**זכויות אדם והאזרח בישראל בוטל** (מעודכן נכון ל- 15.08.11)

**התנהגות ארגונית פוליטיקה ותקשורת בוטל** (מעודכן נכון ל- 08.09.11)

### מדיניות ציבורית השוואתית

השיעור עוסק במאפיינים המרכזיים של מדיניות ציבורית. בין הנושאים הנלמדים: מדיניות ציבורית כהחלק של הקצאת משאבים וערכים נדירים-תהליך פוליטי ביסודו. הגורמים המשפיעים על קביעת מדיניות ציבורית: התקשורת, התרבות הפוליטית, קבוצות לחץ ומפלגות, רשויות השלטון (מחוקקת, מבצעת, שופטת).

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

ב' 22126 ד"ר חנן רייך ג' 14: 15-15: 45

### היאקוזה היפנית

הקורס עוסק במאפייני היפנית-הקשר שלה עם המסורת הסמוראית, התגברותה במעבר של יפן למודרניות, חלקה בעת שיפן הפכה לקיסרות מודרנית וקורותיה לכשיפן הופכת לדמוקרטיה תחת משטר ארה"ב. יודגשו עיסוקי מאפייני זו, הארגון הפנימי, כמו גם דרך ההתמודדות של יפן איתה. דרך היאקוזה נבקש להגיע למספר תובנות ביחס לפוליטיקה היפנית בת זמננו.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

ב' 22300 ד"ר סיגל בן-רפאל גלנטי ד' 08: 30-10: 00

### סוגיות במשטר ופוליטיקה של ישראל

הקורס מתמקד בסוגיות מרתקות במשטר והפוליטיקה של ישראל. הוא בוחן אותן דרך טקסטים מכוננים כגון: הכרזת העצמאות, חוק יסוד, הסכמים בינלאומיים, מצעי מפלגות ועוד.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

ב' 22287 ד"ר סיגל בן רפאל גלנטי ד' 10: 15-11: 45

### תיקון עוולות היסטוריות

בשנים האחרונות נפוצות בישראל ובעולם תביעות להכרה ולתיקון של עוולות היסטוריות, שנגרמו לקבוצות על ידי מדינות בעבר הרחוק או הקרוב יותר. כך למשל, תביעות של שחורים, ילידים, מהגרים ו"אחרים" התובעים את המדינה או גופים הקשורים עימה בגין הפרה נרחבת של זכויות אדם בסיסיות ובעיקר הפלייה נגד פרטים רבים המבוססת על דת, גזע או שונות אתנו-תרבותית. הקורס יעסוק בהיבטים שונים של תופעת תיקון העוולות ההיסטוריות ובשאלה באיזו מידה יש בכוחם של תהליכים אלו לסייע לפיוס בין קבוצות.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

## ועדות חקירה בישראל

בישראל נעשה שימוש נרחב בוועדות חקירה לסוגיהן כאמצעי לשיכוך ביקורת ציבורית במקרים של כישלונות, מחדלים או כשלים שונים של פעילות המדינה על זרועותיה והגופים הפועלים מטעמה, כמו גם תאגידים וגופים ציבוריים שונים. הקורס בנוי סביב שלושה צירים עיקריים. האחד, סוגיות של אחריות של יחיד, קולקטיב, תאגיד או יחידים בלתי מאורגנים כמו המון בלתי מאורגן. הציר השני יעסוק בוועדות חקירה לסוגיהן. הציר השלישי יבחן את ההיבטים הפוליטיים של ההחלטה על הקמת ועדת חקירה, קביעת סוג הוועדה ויעסוק באופן בו התמודדו ועדות חקירה שונות עם סוגיית האחריות.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

בי' 22309 ד"ר רות אמיר ג' 08: 30-10: 00

## שיווק ומיתוג ערים ומקומות

אנו חיים בתקופה בה יישובים ומרחבים גיאוגרפיים הופכים לאובייקטים לשיווק. יישובים ומדינות שאינם עומדים בתחרות נדחקים לאחור ומאבדים משאבים. ראשי ערים למשל נדרשים כיום להיות ממונים הן על מערכת מורכבת לאספקת שירותים והן על שיווק אחד המוצרים המורכבים הנמצאים בשוק העיר (המרחב האורבאני). בקורס יושם דגש מיוחד על התפקיד המרכזי של הקהילה המקומית והאזורית ביצירת השיווק ובקידומו, ובכלי קביעת המדיניות המודרניים הכוללים צורות שונות של שיתוף ציבור בתהליכי קבלת ההחלטות. כל זאת במטרה להבין כיצד התרבות השיווקית החדשה הזו מתחברת למקומות, לערים ולמדינות, המהווים כיום לא רק שחקנים בירוקרטיים ופוליטיים אלא גם יזמים בשוק תחרותי ודינאמי.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

בי' 22290 מר שגיא יריב ג' 08: 30-10: 00 (מעודכן נכון ל- 18.08.11)

## בחירות במדינת ישראל - בוטל (מעודכן נכון ל- 02.08.11)

### תנועות חברתיות: תיאוריה ופרקטיקה (מעודכן נכון ל- 02.08.11)

תנועות חברתיות ותנועות מחאה הפכו לחלק מהנוף הפוליטי. במקומות בהם ניסיונות שינוי מוסדיים נכשלים או הינם בעלי סיכויי הצלחה נמוכים, לפעמים, בתוך התהליך הדמוקרטי פותחת פעילות מחאה אפיקים מתוחכמים המשפיעים על התהליך המדיני וחותרים לשינוי. דבר זה נכון גם לגבי מדינות לא-דמוקרטיות בהן תנועות חברתיות מוליכות אל הדרך לשינוי לשלטון דמוקרטי. תנועות חברתיות עוסקות בסדרות רבות של סוגיות וגם בתחום המדיניות הממוסדת. למעשה, כאשר בוחנים סוגיה מסוימת הטעונה מדינית, הסיכויים הנם עובדה זו גורמת בציבור לחוסר אמון גדל והולך במוסדות מדיניים ועליה במספר התנועות החברתיות והפעילים החברתיים. בקורס זה נעסוק בכמה מנקודות המבט התיאורטיות, הסוגיות/שאלות המושגיות והמחקר האמפירי המפיחים רוח חיים בחקר תנועות חברתיות. נבחן את המעורבות בתנועות חברתיות הקשורה בפרט ואת ההקשר החברתי והמדיני של מחאה. נתמקד בבעיות הבאות: איך ומתי מופיעות תנועות חברתיות? כיצד מאורגנות תנועות חברתיות? כיצד בוחרים הפעילים טקטיקות ואסטרטגיות? מה הן, באם ישנן, ההשפעות של תנועות חברתיות על תהליכי השינוי החברתיים והמדיניים?

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

בי' 22304 ד"ר הני זובידה ג' 14: 15-15: 45

## מבוא לפוליטיקה של המזרח-התיכון

התפתחות היחידות המדיניות במזרח התיכון ממלחמה"ע ה-I ועד 1948, והתפתחותן של מדינות המזרח התיכון מ- 1948 ועד ימינו: רעיון האחדות הערבית הלכה למעשה: מהסדרי מלחמת העולם הראשונה ועד כינון הליגה הערבית והמלחמה בא"י. שלטונות המנדט הבריטי והצרפתי ומורשתם המדינית, התפתחות התנועות הלאומיות במדינות האזור. העלמות המזרח התיכון כיחידה גיאו-פוליטית אחת והקמתן של מדינות הלאום, רעיון האחדות הערבית בגלגולו הנאצרי, ועידות הפסגה הערבית ככלי לגיוס תמיכה ולגיטימציה, מלחמות 1948, 1956, 1967, ההתשה (1968-1970), 1973, 1982, מלחמות עיראק-איראן ומלחמות המפרץ והשינוי באופי הסכסוך הערבי-הישראלי ממאבק על הטריטוריה לתהליך שלום.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

בי' 28005 ד"ר עודד נוימן ג' 16: 15-19: 45

## תהליכי שינוי בדמוקרטיות במאה העשרים ואחת

המספרים מוכיחים אומנם כי המשטר הדמוקרטי נפוץ היום יותר מאי פעם אך חוקרים רבים מסכימים כי המוסדות וההליכים הקונבנציונאליים של הדמוקרטיה-פרלמנטים, מפלגות, בחירות-נמצאים במשבר מתמשך ואינם מתפקדים כראוי. בשיעור זה נתחקה אחר האופנים השונים שבהם דמוקרטיות שונות מתמודדות עם חולשה זאת. נבחן את ההשלכות של התחזקות התארגנויות אזרחיות כהשלמה וככלי ביקורת מול מוסדות פרלמנטרים. נתבונן כיצד משטרים דמוקרטיים שונים נערכו מול אתגרים כגון הגירה, רב-תרבותיות, משברים כלכליים וכד'.

## זהות וזיכרון

לעיתים, בצמתים משמעותיות, אדם עשוי לשאול "מי אני?", להרהר על עברו ולתהות כיצד הפך להיות מי שהוא כיום. במידה רבה שאלות אלו הינן התגלמות הפרטי והאישי. אך מבט נוסף מגלה דווקא כאן תסבוכת מעניינת של המרחב הציבורי והפרטי. יתר על כן, סוגיות של זהות וזיכרון נמצאות בלב הוויכוח הפוליטי הן בארץ והן בעולם. בשיעור נעמוד על המאפיינים הייחודיים של הזיכרון ובעיקר של זיכרונות טראומטיים ונברר את ההבדלים בין זיכרון ציבורי לפרטי. נעקוב אחר ניסיונות גלויים וסמויים לעצב נרטיבים לאומיים ואחר המאבק של קבוצות שונות-לאומיות, אתניות, מגדריות-להשתתף בהבנייתם. כמו-כן נבחן באיזו מידה לוויכוח על הכרה יש גם השלכות חומריות, כלכליות ופוליטיות.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

א' 22315 ד"ר לאה רוזן ג' 45: 17-16 (מעודכן נכון ל-15.08.11)

## מדינת רווחה (קורס חובת בחירה)

הקורס דן בתהליכים הכלכליים והפוליטיים אשר אפשרו את כינונה של מדינת הרווחה בעבר ובאלו אשר מקדמים את פירוקה היום. נערוך היכרות עם המדיניות והמנגנונים השונים שמאפיינים את מדינת רווחה בארצות שונות, החל בתשלומי העברה וכלה במערכת בריאות ציבורית. נבחן את התוצאות של מדינת הרווחה בישראל ובעולם; את הישגיה ואת חולשותיה בשטחי פעולה שונים ובמגזרי אוכלוסייה שונים. נעקוב אחר הוויכוח לגבי הכלכלה הפוליטית של הרווחה ונבדוק את האינטרסים המעורבים במאמץ לדלל את שירותי הרווחה. כמו כן, נברר את השפעת הגלובליזציה על מגמות ההפרטה של הרווחה, מצד אחד, ואת התגבשותם של ארגונים חברתיים למאבק במגמות אלה, מצד שני.

4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60

ב' 22081 ד"ר לאה רוזן ד' 45: 15-12

## משפט השלטון המקומי

הרשויות המקומיות בישראל (הערים, המועצות המקומיות והמועצות האזוריות), מהוות את השלטון המקומי ומשמשות כ"קבלן המשנה" של השלטון המרכזי. למרות שראשי הרשויות נבחרים על-ידי הציבור בבחירות דמוקרטיות ואינם ממונים על-ידי השלטון המרכזי, הם כפופים להוראותיו, נתונים לפיקוחו ותלויים במשאבים הכלכליים והשלטוניים שמעמיד, למעשה, השלטון המרכזי. המתח בין תפיסת השלטון המקומי כזרוע של השלטון המרכזי (אשר בד"כ מרוחק מהנושאים המוניציפאליים וטרוד בבעיות הלאומיות) לבין תפיסתו כמשקף דמוקרטיה מקומית ואוטונומיה קהילתית, מונח בבסיס משפט השלטון המקומי והוא שמחיה אותו. קורס זה יתמקד אפוא במשפט השלטון המקומי, וידונו בו מספר נושאים, ככל שיתיר הזמן. במהלך הקורס יובאו הפסיקה והחיקוקים הרלוונטיים לקורס.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

ב' 22251 עו"ד יצחק בן חיים ד' 45: 15-14

## מיהו יהודי, מהי יהדות? יחסי דת מדינה בישראל

הדת בישראל היא גורם מרכזי ומפלג כאחד: מחד, לדת תפקיד חשוב בגיבושה של הזהות הלאומית בישראל. מאידך יחסי הדת והמדינה, בעבר ובהווה, קשורים לקונפליקטים רבים המפלגים את החברה הישראלית. במהלך הקורס נבחן היבטים שונים של יחסי הדת והמדינה בישראל, כגון: שאלת מיהו יהודי, חוק השבות, שבת, כשרות, דיניי אישות ועוד. במסגרת זו, נבחן אירועים מרכזיים ואקטואליים אשר הדגישו את השסע העמוק בין חילוניים לדתיים בישראל: 'פרשת עמנואל' וערעור סמכות בית המשפט העליון, המאבק סביב הבנייה בבית החולים ברזילי ונושאים אחרים. כמו כן, נעמוד על המאבקים בפוליטיקת הזהויות והייצוג של זרמי היהדות השונים: אורתודוקסים, קונסרבטיבים, רפורמים ויהדות חילונית.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

ב' 22294 מר אסף תורגימן ד' 45: 15-14

## מדינה ואזרחים

השיעור דן במערכת היחסים בין המדינה לאזרחים ובתהליכי השינוי שהיא עוברת לאחרונה. נבחן את ההדגשים החדשים במחקר בסוגיות כגון חוקתיות, ייצוג, הכללה והדרה, ופיקוח ובקרה. נגע גם בהרחבה ובהעמקה שחלו במושג האזרחות ובטענות המוצגות מטעמו על ידי פרטים וקבוצות. כך למשל נעקוב אחר ההשפעה שיש על מערכת היחסים בין מדינה לאזרחיה לתפישות משתנות של צדק ושוויון, של סובלנות ורב-תרבותיות ושל לאומיות והגדרה עצמית.

2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56

ק"ץ 22316 ד"ר לאה רוזן ד' 45: 11-30: 08

### **הכנסת במערכת השלטון של ישראל (מעודכן נכון ל- 24.08.11)**

הקורס ישרטט את מיקומה, תפקידיה ותפקודה של הכנסת במערכת השלטון הדמוקרטי של מדינת ישראל, תוך דיון בתיאוריה, במעשה והשוואות למדינות דמוקרטיות אחרות. הכנסת הנה מטרה לביקורת ואי-אמון של הציבור, הניזון בעיקר מהתקשורת. המטרה העיקרית של הקורס הנה לתת לסטודנט את הידע והכלים כדי שיוכל להעריך בצורה מאוזנת יותר את תפקידיהם ותפקודם של הכנסת ושל חברי הכנסת, ולנקוט עמדה בנידון המבוססת על עובדות.

**2 שש"ס / 2 נ"ז / ש' / 56**

א' 22317 ד"ר שילה הטיס וולף ד' 15: 45-15: 14

### **מבוא לממשל מקומי (מעודכן נכון ל- 08.09.11)**

הקניית מושגים יסודיים הנוגעים לשלטון המקומי ויחסיו עם השלטון המרכזי. הכרת השלטון המקומי בישראל -תפקידיו, יתרונותיו וחסרונותיו. הבנת הקשר בין קביעת מדיניות ופוליטיקה ברמה המקומית. היכרות עם ההיבטים החוקתיים של השלטון המקומי בישראל - סוגי הרשויות המקומית, תפקידיהן, מעמדן החוקי וסמכויותיהן.

**4 שש"ס / 4 נ"ז / ש' / 60**

א' 22103 ד"ר חנן רייך ג' 16: 45-19: 15